

PRECIZĂRI

Elemente de noutate și modalități de abordare a programei pentru disciplina *Consiliere și dezvoltare personală* din cadrul ariei curriculare *Consiliere și orientare, clasa a V-a*

I. Cadrul strategic actual

Strategia Uniunii Europene pentru orizontul de timp 2020 prevede, pentru obiectivul strategic educație, reducerea sub 10% a ratei de părăsire timpurie a școlii¹. Ținta strategică stabilită de România pentru 2020, este scăderea ratei de părăsire timpurie a școlii de la 17,3% în 2013 la 11,3% în 2020.

În acest context, Ministerul Educației Naționale a elaborat **Strategia națională de reducere a părăsirii timpurii a școlii** (H.G. nr. 417/2015), **Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016 - 2020** (H.G. nr. 317/2016) precum și **Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020** (H.G. nr. 418/2015), acestea fiind condiționalități ex-ante pentru exercițiul financiar al UE pentru perioada 2014 – 2020.

Strategia Națională de reducere a părăsirii timpurii a școlii propune patru piloni și șase programe reprezentative, compuse din măsuri de prevenire, intervenție și compensare, dintre care menționăm următoarele:

- **Pilonul 1:** Asigurarea accesului la educație și la o educație de calitate pentru toți copiii:
 - *Programul reprezentativ 1.2: Asigurarea unui învățământ primar și gimnazial de calitate pentru toți* - este concentrat pe **două domenii de intervenție principale:** dezvoltarea competențelor cheie și a programelor de alfabetizare funcțională și consolidarea formării cadrelor didactice la locul de muncă.

Măsura #5: Elaborarea și implementarea planurilor de asigurare a accesului adecvat la o educație de calitate, în special pentru copiii din grupurile aflate în situație de risc.

¹ Părăsirea timpurie a școlii (PTȘ) este definită în România ca procentul tinerilor cu vârste cuprinse între 18-24 de ani care au finalizat cel mult nivelul secundar inferior (echivalentul clasei a opta) și care nu mai urmează nicio altă formă de școlarizare sau formare profesională

- **Pilonul 2:** Asigurarea finalizării învățământului obligatoriu de către toți copiii
 - *Programul reprezentativ 2.1: Dezvoltarea sistemelor de avertizare timpurie și consolidarea programelor remediale și de sprijin pentru elevii aflați în situație de risc în învățământul obligatoriu* – bazat pe dezvoltarea de sisteme de avertizare timpurie și de intervenție timpurie pentru a detecta copiii aflați în situație de risc de a abandona școala, prin urmărirea și înregistrarea factorilor care sunt considerați ca fiind precursori ai abandonului: repetenție, rezultate slabe la învățătură, înscriere târzie și absenteism. De asemenea, programul va sprijini consolidarea și extinderea diferitelor programe de prevenire și remediere, inclusiv a programului Școală după Școală.
 - *Programul reprezentativ 2.2: Îmbunătățirea atractivității, incluziunii, calității și a relevanței învățământului profesional și tehnic (ÎPT)* – are în vedere re proiectarea traseelor ÎPT, pentru a crește atractivitatea și relevanța ÎPT, inclusiv prin extinderea oportunităților de învățare la locul de muncă. De asemenea, programul sprijină reforma curriculară a ÎPT și formarea cadrelor didactice.

- **Pilonul 3:** Reintegrarea în sistemul de educație a persoanelor care au părăsit timpuriu școala
 - *Programul reprezentativ 3.1: Asigurarea unei oferte adecvate de programe educaționale de tipul A doua șansă* - își propune să-i sprijine, pe termen scurt, pe cei care părăsesc timpuriu școala, prin asigurarea accesului și a participării la programul A Doua Șansă, în contextul în care programele de prevenire și intervenție sunt implementate pe termen mediu și lung. De asemenea, programul își propune îmbunătățirea calității programului A doua șansă.

II. În concordanță cu **Programul de guvernare 2017-2020, Ministerul Educației Naționale are pe agenda imediată de lucru 20 de obiective.** În acest sens au fost inițiate procedurile necesare privind elaborarea și implementarea celor 20 de obiective în acord cu termenele de finalizare prevăzute (situate între 1 septembrie 2017 și sfârșitul anului 2020).

Dintre acestea, menționăm **obiectivele** de interes:

- Extinderea educației antreprenoriale în toate școlile.
- Strategia privind stimularea învățământului profesional dual.
- Modificarea Legii educației privind reforma programelor școlare IX-XII (planuri-cadru și programe școlare).
- Îmbunătățirea instrumentelor de evaluare/examinare pentru elevi și profesori.

- Profesori motivați și bine pregătiți.
- Dezvoltarea Centrelor Comunitare de Învățare Permanentă.
- Implementarea unui proiect pilot privind învățământul digitalizat.
- Plan de măsuri - Internet în toate școlile.
- Creșterea gradului de calificare prin Programul „A doua șansă”.
- Extinderea programului-pilot *Masa Caldă* pentru elevi și promovarea programului „Școală după Școală”.

III. Noutăți curriculare în învățământul gimnazial

Potrivit Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, în învățământul preuniversitar curriculumul național este centrat pe formarea și dezvoltarea/diversificarea competențelor-cheie care conturează profilul de formare al elevului. **Curriculumul național pentru învățământul gimnazial se axează pe formarea competențelor-cheie.**

Ținând seama de finalitățile învățământului gimnazial așa cum sunt acestea stabilite de Legea educației naționale, au fost elaborate și aprobate **Planurile-cadru pentru învățământul gimnazial** (OMENCS 3590/05.04.2016). Conform planului – cadru, disciplina *Consiliere și dezvoltare personală* se regăsește în aria curriculară Consiliere și orientare, în trunchiul comun, fiindu-i alocată o oră pe săptămână pe tot parcursul gimnaziului.

Proiectarea programei școlare de Consiliere și dezvoltare personală este fundamentată pe noua concepție curriculară pentru învățământul preuniversitar, care operează cu noțiunea de competență definită ca ansamblu de cunoștințe, abilități și atitudini. De asemenea, programa școlară promovează evaluarea pe competențe, ca parte a procesului de reformă curriculară în învățământul preuniversitar, asigură valorificarea contextelor formale, nonformale și informale de învățare și promovează oportunitățile oferite de resursele educaționale deschise, accesate prin intermediul noilor tehnologii.

Programa școlară are o perspectivă unitară și actuală în proiectarea curriculumului național, care să asigure coerența acestuia pe orizontală și verticală, inclusiv între nivelurile de școlaritate.

Întregul proces de predare-învățare-evaluare este orientat pe construirea competențelor cheie. Cea mai importantă provocare este reprezentată de depășirea simplei invocări a competențelor cheie și angajarea în practici didactice relevante

care conduc la dezvoltarea efectivă a acestor competențe, esențiale pentru învățarea pe tot parcursul vieții.

Contribuția disciplinei Consiliere și dezvoltare personală la dezvoltarea competențelor din profilul de formare al absolventului de gimnaziu vizează competențele:

Programa școlară este un document curricular reglator care conține, într-o organizare coerentă, oferta educațională a unui anumit domeniu disciplinar sau a unui domeniu de cunoaștere în concordanță cu statutul pe care acesta îl are în planul-cadru de învățământ (nivelul de școlaritate, filiera și profilul școlar, clasa/anii de studiu în care se studiază, aria curriculară de care aparține, numărul de ore alocat, caracterul obligatoriu sau opțional). Programa școlară este documentul care:

- exprimă identitatea sau modelul didactic al unei discipline de învățământ/modul de pregătire;
- fundamentează și reglează activitatea cadrului didactic de la o anumită disciplină de învățământ (de la definirea rezultatelor învățării și formularea strategiilor de învățare și instruire până la stabilirea reperelor pentru evaluare);
- favorizează identificarea temelor de interes interdisciplinar, posibilitățile de corelare pluri-, inter- și transdisciplinară;
- reprezintă punctul de plecare în proiectarea, realizarea și evaluarea manualelor alternative, dar și al altor resurse didactice.

Construcția programei școlare a presupus respectarea unor principii: principiul centrării pe elev, pe activitatea acestuia, principiul îmbinării abordărilor disciplinare cu cele de tip multi-, pluri-, inter- și transdisciplinar, principiul alinierii/coerenței, principiul descongestionării, principiul flexibilizării/individualizării curriculumului, principiul corelării la particularitățile de vârstă ale elevilor, principiul respectării diversității (etno-culturale, lingvistice, religioase etc.) principiul echilibrului etc.

Astfel, Disciplina Consiliere și dezvoltare personală contribuie semnificativ la starea de bine și la consolidarea încrederii în sine a elevilor, ca persoane unice și valoroase, care își cunosc potențialul individual, interacționează armonios cu ceilalți, învață cu eficacitate și iau decizii școlare, personale, de carieră și stil de viață sănătos.

Programa asigură continuitatea cu problematica abordată la disciplina Consiliere și dezvoltare personală, în clasa pregătitoare și în clasele I și a II-a. De asemenea, programa contribuie la dezvoltarea competențelor din profilul de formare al elevului de gimnaziu, cum ar fi: competența de a învăța să înveți, prin aprecierea calităților personale în vederea autocunoașterii și alegerii carierei; spiritul de

inițiativă și antreprenoriatul; competențele sociale și civice, prin manifestarea disponibilității pentru participare civică și pentru valorizarea diversității.

Pentru formarea competențelor-cheie la elevi, profilul cadrului didactic se va fundamenta pe un set de competențe de specialitate, didactice, personale și atitudinale care să sprijine dezvoltarea profilului absolventului.

Competențele vor include nu doar înalte competențe de specialitate, ci și capacități didactice de integrare a domeniului de cunoaștere/disciplinei predate în ansamblul domeniilor de cunoaștere/disciplinelor studiate de elevi, dar și capacități de reflecție critică asupra propriului domeniu și asupra evoluțiilor epistemologice curente și de perspectivă. Participarea periodică la programe de formare continuă în domeniu, dar și participare activă la viața științifică, prin cercetare pedagogică și de specialitate sunt de asemenea importante.

Competențele didactice vor include capacitatea de utilizare a unor metode specifice de identificare a nevoilor și intereselor elevilor, precum și asumarea unui demers pedagogic fundamentat pe opțiuni explicite privind metodologiile didactice în relație cu teoriile învățării și în raport cu nevoile și interesele elevilor.

Centrarea activității didactice pe dezvoltarea competențelor cheie presupune, de asemenea, capacitatea de a utiliza abordări pedagogice specifice pentru dezvoltarea maximală a potențialului fiecărui copil, pentru progres în învățare, pentru un climat incluziv, pozitiv și inovativ. În plus, competențele personale ale cadrului didactic se vor baza pe un profil de personalitate caracterizat de un nivel înalt de autocunoaștere, autonomie, reflecție personală, echilibru emoțional, asertivitate și bune capacități de comunicare cu elevii, părinții, colegii și alți membri ai comunității. De asemenea, este de așteptat ca opțiunea pentru profesia didactică să fie fundamentată pe o motivație puternică și asumată, articulată prin formularea unei viziuni personale asupra învățării și a rolului educației în devenirea elevilor.

Profesor își asumă și roluri complementare celui de profesor la clasă, cu accent pe consiliere, mediere socială, facilitarea învățării în contexte nonformale și informale de educație, asigurarea de suport individualizat elevilor cu diferite nevoi de învățare, asigurarea legături cu familia și implicarea acesteia în dezvoltarea personală a elevului de suport etc.

În Consiliere și dezvoltare personală este importantă îmbinarea educației formale cu cea nonformală. Rolul educației nonformale în completarea și susținerea educației formale. Integrarea și valorificarea educației nonformale în practica educațională presupune:

- facilitarea accesului elevilor la experiențe de învățare nonformală, considerate modalități complementare de formare a competențelor cheie, de deschidere a școlii către viață;

- angajarea elevilor în experiențe educaționale care transcend granițele disciplinare, generaționale, culturale și ideologice și care necesită explorarea altor contexte decât cele imediate și familiare; - explorarea, identificarea și exploatarea, la nivelul comunității locale, a acelor elemente cu potențial educațional nonformal, care pot sprijini școala în formarea competențelor transversale, în cadrul unor activități de învățare cu caracter integrat.

Evaluarea competențelor/rezultatelor învățării, proiectarea procesului de evaluare a rezultatelor învățării trebuie concepută ca un continuum, care valorifică în mod semnificativ trei momente la fel de importante pentru demonstrarea evoluției individuale: un moment de debut - cel al evaluării inițiale, unul de progres - cel al evaluării pe parcurs sau intermediare și unul de final - cel al evaluării sumative. Profesorul are permanent nevoie să cunoască modul în care se produce învățarea, pentru a ști cum să își proiecteze activitatea în continuare, elevul are permanent nevoie de feedback, pentru a ști cum să își ajusteze strategiile de învățare, iar decidenții au nevoie de informații pentru a ști cum să regleze politicile educaționale.

Programa școlară include 4 Competențe generale (CG) și 8 Competențe specifice (CS)

1. Adoptarea atitudinilor pozitive față de sine și a unui stil de viață Sănătos și echilibrat

1.1. Identificarea resurselor personale și a oportunităților de dezvoltare specifice vârstei

1.2. Analiza surselor de stres și a consecințelor acestuia asupra sănătății și stării de bine

2. Relaționarea armonioasă cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare

2.1. Recunoașterea unei varietăți de emoții trăite în raport cu sine și cu ceilalți

2.2. Acordarea feedbackului pozitiv în relaționarea cu ceilalți

3. Reflectarea asupra motivației și eficacității strategiilor pentru progres în învățare

3.1. Identificarea factorilor personali și de context care facilitează/blochează învățarea

3.2. Prezentarea progreselor în învățare, utilizând modalități variate de comunicare

4. Luarea deciziilor legate de continuarea studiilor și carieră prin valorificarea informațiilor despre sine, educație și ocupații

4.1. Recunoașterea oportunităților pe care le oferă educația pentru alegerea carierei

4.2. Identificarea unor ocupații din domenii diferite de activitate și a beneficiilor acestora pentru persoană și pentru societate

În cadrul disciplinei Consiliere și dezvoltare personală procesul de evaluare vizează aprecierea măsurii în care au fost **dezvoltate competențele specifice**. Progresele/dificultățile înregistrate de către fiecare elev în dezvoltarea competențelor specifice vor fi comunicate periodic, individual, părinților. Modalitățile de evaluare sunt descrise în capitolul Sugestii metodologice ale programei școlare de Consiliere și dezvoltare personală.

La ora de Consiliere și dezvoltare personală nu se vor acorda note. Evaluarea va avea în vedere **progresul fiecărui elev** și va fi realizată atât pe parcursul procesului de învățare, cât și prin evaluare sumativă, la final de semestru/an școlar/ciclu de învățământ.

La ora de Consiliere și dezvoltare personală, o atenție deosebită va fi acordată constituirii **portofoliului** personal de învățare, înțeles atât ca proces de învățare, dar și ca produs al învățării elevilor. Din această perspectivă, constituirea portofoliului este o activitate integrată permanent în toate activitățile de învățare realizate la disciplina Consiliere și dezvoltare personală. Ca urmare, portofoliul cuprinde piese rezultate din activitățile realizate de elevi la fiecare oră de curs. În plus, portofoliul personal de învățare va reprezenta principala sursă pentru activitățile de evaluare a învățării la ora de Consiliere și dezvoltarea personală. De aceea, elevii vor fi încurajați și sprijiniți de către cadrul didactic să își constituie progresiv, să își revizuiască și să-și îmbunătățească portofoliul la fiecare oră de Consiliere și dezvoltare personală.

Cadrul didactic va avea în vedere faptul că portofoliul de învățare este un produs personal, de aceea elevii vor fi stimulați să își utilizeze imaginația și creativitatea, atât în ceea ce privește conținutul acestuia, dar și în ceea ce privește modul de prezentare în format clasic sau electronic. Este important ca încă din primele zile de școală să se dezbată împreună cu elevii importanța portofoliului și a rolului acestuia în învățare. Deciziile privind cuprinsul portofoliului vor fi luate împreună cu elevii, astfel încât să fie respectat principiul adaptării la contextele, nevoile și interesele specifice de învățare ale acestora.

La începutul anului școlar, vor avea loc discuții cu elevii și părinții cu privire la portofoliu ca modalitate de evaluare pentru ora de Consiliere și dezvoltare personală (ce este portofoliul, cum/când se elaborează, ce conține, cum se va realiza practic evaluarea pe baza portofoliului). Pe parcursul anului școlar, părinții vor participa la evenimente de tipul "Seara părinților", organizate cu sprijinul și implicarea consilierului școlar, în care vor fi prezentate rezultate ale activităților cuprinse în portofoliu, într-o formă atractivă.

În realizarea portofoliului personal de învățare, cadrul didactic va oferi feedback permanent elevilor față de progresul personal, va încuraja exprimarea ideilor/argumentelor personale și punerea întrebărilor, va expune și valoriza produsele activității fiecărui elev, va organiza momente de autoevaluare și de reflecție. Acestea oferă cadrul exprimării emoțiilor și a atitudinii elevilor față de progresul în învățare, valorizarea intereselor și abilităților personale, conturarea perspectivei pozitive asupra resurselor personale ale fiecărui elev și contribuie totodată la dezvoltarea coeziunii grupului.

Utilizarea resursele didactice de către profesor, trebuie să contribuie la crearea unui mediu de învățare cât mai atractiv, incluziv, bazat respectarea și promovarea diversității și să susțină noi modalități de organizare a activității, abordarea integrată a conținuturilor, rezolvarea de probleme în contexte reale sau simulate.

Trebuie avut în vedere faptul că proiectarea demersului didactic este o activitatea desfășurată de profesor care constă în anticiparea etapelor și acțiunilor concrete de realizare a predării (lectura personalizată a programelor școlare, planificarea calendaristică, proiectarea secvențială a unităților de învățare, proiectarea secvențială a lecțiilor, proiectarea evaluării).

IV. ELEMENTE DE PROIECTARE CURRICULARĂ

Proiectarea activității didactice este o condiție a eficienței activității didactice. Documentul central pe baza căruia se realizează proiectarea didactică este **programa școlară**. Corespunzător numărului de săptămâni pentru anul școlar 2017 – 2018 (conform OMEN nr. 3382/2017), numărul total de ore pentru clasa a V-a, la disciplina Consiliere și dezvoltare personală, este de 36.

Unitatea de învățare reprezintă, în fapt, activitatea didactică desfășurată într-o perioadă determinată de timp, care are ca scop formarea la elevi a unui comportament specific generat prin integrarea unor competențe specifice. Pentru determinarea/ identificarea unităților de învățare parcurgem următorul algoritm:

- identificăm competențe pe care dorim să le formăm/dezvoltăm la elevi;

- identificăm teme majore ale programei;
- identificăm conținuturi din programă care pot fi asociate unei anumite teme și reprezintă mijloace pentru formarea conținuturilor;
- adăugăm conținuturi sau/și renunțăm la unele conținuturi alese, după criteriul relevanței în raport cu competențele vizate;
- identificăm și alte competențe ce pot fi vizate prin intermediul conținuturilor alese;
- verificăm în ce măsură ansamblul competențe - conținuturi permite o evaluare pertinentă; eventual, renunțăm la unele competențe sau conținuturi, pe care le vom avea în vedere pentru altă/alte unități de învățare.

Proiectarea demersului didactic pentru o unitate de învățare începe cu lectura personalizată a programei școlare. Lectura se realizează în succesiunea următoare: de la competențe generale, la competențe specifice, la conținuturi, de la acestea din urmă la activități de învățare. Este necesar să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- **În ce scop voi face?** Care sunt competențele specifice care trebuie vizate prioritar pentru a asigura un început semnificativ al învățării (se identifică competențele specifice de format la elevi în cadrul respectivei unități de învățare); competențele specifice, prin formularea lor, pot oferi “ancore” (puncte de sprijin) pentru construirea unui context de învățare;
- **Ce conținuturi voi folosi?** (sunt selectate conținuturi care constituie baza de operare pentru antrenarea competenței);
- **Cu ce voi face?** (sunt analizate resursele, de exemplu, resursele materiale, de timp, forme de organizare a clasei de elevi);
- **Cum voi face?** (sunt determinate acele activități de învățare adecvate vârstei și stimulative pentru elevi, fiecare activitate fiind corelată unei anumite competențe);
- **Cât s-a realizat?** (se stabilesc instrumentele de evaluare care pot oferi o măsură a nivelului de performanță atins de elev).

Schematic:

În ce scop voi face?	Ce conținuturi voi folosi? (Ce voi face?)	Cu ce voi face?	Cum voi face?	Cât s-a realizat?
↓	↓	↓	↓	↓
Identificarea competențelor vizate	Selectarea conținuturilor	Analiza resurselor	Determinarea activităților de învățare	Stabilirea instrumentelor de evaluare

Din punct de vedere formal, proiectul unei unități de învățare poate fi realizat potrivit modelului de mai jos:

Conținuturi (detalieri)	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse	Evaluare	Observații
[se menționează detalieri de conținut care explicitează anumite parcursuri]	[se precizează numărul al criterial al competențelor specifice din programa școlară]	[vizate/recomandate de programa școlară sau altele adecvate pentru realizarea competențelor specifice]	[se precizează resurse de timp, de loc, material didactic, forme de organizare a clasei]	[se menționează metodele, instrumentele sau modalitățile de evaluare utilizate]	

Începutul primei unități de învățare va include aspecte privind testarea inițială pentru a stabili nivelul de performanță al elevilor și totodată punți de conectare între achiziția anterioară (de la nivelul clasei a IV-a sau din experiențele de învățare dobândite de copii) și achiziția nouă, prevăzută pentru prima unitate de învățare.

Planificarea calendaristică orientativă

Școala

Disciplina....

Planificare calendaristică

(Anul școlar

Profesor:

Clasa/ Nr. ore pe săpt./

Unitatea de învățare/Domeniul de conținut	Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocate	Săptămâna	Observații

Domenii de conținut	Conținuturi*
<i>Autocunoaștere și stil de viață sănătos și echilibrat</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Caracteristici și resurse personale: interese, abilități, aptitudini, credințe, valori, caracteristici pozitive, preferințe • Concept de sine global. Concept de sine școlar • Schimbare și dezvoltare. Caracteristicile preadolescenței, modificări psihosomatice specifice vârstei • Sănătatea persoanei și a mediului: starea de sănătate și prevenirea îmbolnăvirilor, surse de stres și strategii de prevenire, igiena personală/igiena în colectivitate, alimentație sănătoasă, ritm biologic de activitate și odihnă
<i>Dezvoltare socio-emoțională</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Emoții de bază/emoții diverse • Acordarea feedbackului pozitiv
<i>Managementul învățării</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Factorii care facilitează/blochează învățarea • Strategii și tehnici de învățare eficiente • Motivația învățării. Optimum motivațional • Portofoliul personal de învățare: scop, principii și rol în învățare
<i>Managementul carierei</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Rolul educației în alegerea unei cariere • Ocupații și domenii de activitate • Beneficiile ocupațiilor pentru individ și pentru societate: remunerație, perspective de angajare, stilul de viață, prestigiu, rezolvarea unor probleme globale

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

INSPECTORATUL ȘCOLAR AL
MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

**Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare, sugerate de programă, oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.*

Inspector Școlar General

Ionel Florian Lixandru

**Inspector școlar pentru activități
extrașcolare
Elena Ștefan
Ștefana Călinescu-Aandrei**